

REFERENCES

1. Downey, G.L., & Lucena, J.C. (2004). Knowledge and professional identity in engineering: code-switching and the metrics of progress. *History and technology*, 20 (4), 393–420.
2. Figgis, J., & Standen, A. (2005). *Training for skilled workers: lessons from oil and gas industry*. Adelaide, Australia, NCVER.
3. O'Neill, G. (2015). *Curriculum design in higher education: theory to practice*. Retrieved from: <http://www.ucd.ie/t4cms/UCDTLP0068.pdf>
4. Hewitt, T.W. (2006). Implementing and managing the curriculum. In T. Hewitt (Ed.), *Understanding and shaping curriculum: what we teach and why?* (pp. 287–313). London: Sage Publications.
5. Knight, P.T. (2001). Complexity and curriculum: a process approach to curriculum-making. *Teaching in higher education*, 6 (3), 369–381.

УДК 373.3.015.31:17.022.1:159.923

ТИСЯНЧИН І.М.,
БРИЖАК Н.Ю.
Мукачівський державний університет, Україна

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

На сучасному етапі творення України як демократичної, правової держави та її інтеграції до загальноєвропейського співтовариства все більшої гостроти набуває проблема формування моральних цінностей підростаючого покоління. Це підкреслено у цілому ряді законодавчих документів. Зокрема: у Законі України «Про освіту», Концепції нової української школи, Декларації прав дитини, Національній доктрині розвитку освіти в Україні в ХХІ столітті, Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття).

У дослідженнях філософів, психологів і педагогів безпосередньо чи опосередковано розкриваються різноманітні аспекти формування моральних цінностей підростаючого покоління. Педагогічні основи виховання у дітей морально-етичних понять досліджуються в роботах О. Вишневського, В. Гнатюка, В. Лозової, О. Матвієнко, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, Б. Ступарика, В. Сухомлинського, П. Щербаня та ін.

Система методів впливу на особистість з метою формування у неї моральних якостей є у творчій та педагогічній спадщині В. Сухомлинського. Вчений був переконаний, що зміст, форми і методи виховання змінюються залежно від вікових та індивідуальних особливостей дітей. Концептуальні засади виховання моральних цінностей учнів сформовано І. Бехом. На основі створеної особистісно-розвивальної методологічної моделі, вченим розкривається сутність процесу виховання як сходження особистості до морально-духовних цінностей.

Варто наголосити на тому, що науковці тлумачать зміст та завдання даного напрямку виховання по-різному, з чим, на нашу думку, і пов'язана розбіжність при визначенні основних складових моральної вихованості дітей молодшого шкільного віку. Зокрема, В. Демиденко та В. Перепелиця зазначають, що «Моральне виховання – це цілеспрямований вплив на морально-емоційний розвиток людини через організацію умов, в яких формуються її духовна, емоційна, світоглядна сфери

та поведінка відповідно до моралі суспільства і загальнолюдських моральних цінностей» [1, с.17].

Процес морального виховання О. Матвієнко розглядає крізь призму впливу соціальних факторів на розвиток школярів. Вона зазначає, що «моральне виховання особистості – це складний і багатогранний процес, який включає педагогічні та соціальні впливи» [2, с.15].

Головним завданням морального виховання, на думку Г. Іванової, є засвоєння моральних цінностей.

Психологи О. Скрипченко, Л. Долинська зазначають, що процес морального виховання безпосередньо «спрямований на оволодіння школярами моральною культурою».

За М. Фіцулою «моральне виховання – виховна діяльність школи і сім'ї, метою якої є формування стійких моральних якостей, потреб почуттів, навичок і звичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участь у практичній діяльності». Автор надає чіткі формулювання основних понять, що стосуються морального виховання [4, с.57].

Зміст морального виховання учнів зумовлений вимогами суспільства до формування всебічно розвиненої особистості, рівнем його моральності. З огляду на це завданням морального виховання в закладі загальної середньої освіти є формування національної свідомості й самосвідомості учнів, прагнення жити в гармонії з природою, свідомої дисципліни, обов'язку та відповідальності, поваги до закону, до старших, жінки.

Особливий інтерес для вирішення проблеми морального виховання молодших школярів заслуговує позиція О. Савченко. Вона вважає, що вчителям необхідно використовувати такі засоби духовно-морального виховання школярів:

1) виховання позитивного ставлення до себе: привчати учнів до оцінної і самооцінної діяльності (морально-етичне); стимулювання до самовдосконалення (культивування прагнення бути кращим);

2) використання виховної сили слова вчителя і виховної сили мистецтва (художніх творів, картин, музики, витворів народного мистецтва);

3) колективне обговорення і розв'язування проблемних завдань і виховних ситуацій морально-етичного змісту;

4) застосування інсценізацій, рольових ігор, насичених моральним змістом;

5) конструювання вчителем ситуацій вибору учнями навчальних завдань з моральним підтекстом;

6) створення ситуацій, які стимулюють моральні вчинки учнів, або моделювання вчинків з допомогою вчителя та їх аналіз;

7) творчі роботи учнів духовно-морального змісту (уявні подорожі в країну «Етика», метод незакінчених речень і незакінчених творів, прогнозування наслідків вчинку, розвитку подій; складання «Етичного словничка», «Азбуки ввічливих», «Абетки моральності»);

8) створення в школі психологічного комфортного середовища [3, с. 119].

Отже, проаналізовані погляди науковців до морального виховання молодших школярів з позиції нового розуміння навчально-виховного процесу підтверджують

необхідність переосмислення процесу морального виховання, пошуку нових підходів до його організації в умовах докорінної реконструкції українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Демиденко В. К. Деякі аспекти морального виховання: Практичний матеріал для керівників, вихователів і вчителів / В. К. Демиденко. – К., 2005. – С. 15 – 21.
2. Матвієнко О. В. Моральне виховання молодших школярів у позаурочній та позашкільній діяльності / О. В. Матвієнко. – К., 2000. – С. 14 – 19.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А. М., 2009. – 226 с.
4. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 544 с.

УДК 378.115; 37.014.5

ТОВКАНЕЦЬ Г.В.
Мукачівський державний університет, Україна

НОВІ РОЛІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

Модернізація освіти полягає у підвищенні якості, проектуванні ефективних освітніх систем з урахуванням економічних змін і системи управління, які будуть відповідати запитам життя і потребам розвитку особистості, сучасного суспільства і держави. Освіта може стати тим чинником перетворення суспільства, що сприяє розвитку потенціалу людства, запорукою нової концепції глобальної безпеки [1, с. 83] Стратегія розвитку університетської освіти полягає у зміцненні національних освітніх систем, їх послідовній інтеграції в європейський та світовий освітній простір у формуванні якісного кадрового продукту, який сприятиме примноженню капіталу в різних галузях економіки та забезпечить майбутній всебічний розвиток держави [2].

Різномасштабні підходи до розвитку вищої освіти, зокрема вплив глобалізаційних процесів на розвиток вищої і університетської освіти (Н. Авшенюк, Ф. Дж. Альтбах, П. Друкер, Д. Дудерштатд, Я. Проуха, Н. Ничкало, Ф. Сарагоза, А. Урсул, Х. Хорта, Ф.Шльосек), розвиток університетської освіти в контексті європейського простору вищої освіти (В. Бобрицька, К. Гнезділова, О. Дубасенюк, М. Євтух, І. Каленюк, С. Курбатов, В. Москаленко, В. Огнев'юк, Н. Пазюра, В. Прошкін, А. Сбруєва, М. Степко, Г. Шевченко), трансформація освіти, оскільки в умовах глобалізації, геополітики і науково-технічного прогресу відбувається переорієнтація її цілей і функцій, змінюються не тільки тривалість і форми, але і вимоги до випускників і закладів вищої освіти, з'являються нові освітні структури і відповідні соціальні інститути (Л. Губерський, В. Кремень, В. Лутай, В. Огнев'юк П. Друкер, В. Луговий, Н. Ничкало та інші) засвідчують актуальність проблеми.

Визначаються особливості й нові ролі, які стають характерними для університетської освіти: орієнтованість на студента; доступність (університети повинні стати набагато більш доступними, забезпечуючи освітні можливості всіх

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>